

Jeugdherinneringen: een essentieel document¹

William Butcher

“Jeugdherinneringen” is een essentieel document. Het is de enige gedetailleerde autobiografische tekst die Verne gepubliceerd heeft, en het is tot op de dag van vandaag de enige waaraan hij geen fictief element heeft toegevoegd.

Het artikel werd voor het eerst gepubliceerd in *The Youth's Companion*, een New Yorks tijdschrift, op 9 april 1891. Hoewel de Engelse vertaling goed was, naar de maatstaven van die tijd, kan deze tekst niet als bron worden gebruikt, aangezien er twee verschillende manuscripten in het oorspronkelijke Frans bewaard zijn gebleven. Het eerste van de twee, dat een groot aantal correcties in het handschrift van de auteur bevat, is gepubliceerd in 1990.² Hoewel de belangrijkste varianten als voetnoten vermeld worden, valt het te betreuren dat de overige — die natuurlijk de vroegste versie van het artikel representeren — nooit openbaar zijn gemaakt. Het latere manuscript verscheen voor het eerst in 1974.³ Jammer genoeg zijn de fouten en omissies in de voetnoten niet gecorrigeerd toen het boek in 1998 herdrukt werd.

Terug gaan naar de bronnen is noodzakelijk, aangezien het overgrote merendeel van de artikelen en boeken over Vernes leven het bij het verkeerde eind heeft. De meest elementaire feiten over zijn leven zijn volledig genegeerd en de beste encyclopedieën in alle talen blijven blunders en misverstanden bevatten. De continentale — of is het de Latijnse? — voorkeur voor de intellectuele biografie heeft ervoor gezorgd dat het een mysterie is gebleven waar Verne woonde, werkte of op vakantie ging.⁴

Het belang van “Jeugdherinneringen” wordt nog groter doordat het zich concentreert op Vernes jeugd. Schokkend genoeg bestaat er vrijwel geen andere documentatie over de periode 1828–1845, ongetwijfeld de belangrijkste periode om de toekomstige schrijver te leren begrijpen.

¹ Article published in Jules Verne, *Jeugdherinneringen en andere teksten*, ed. by Garnt de Vries-Uiterweerd, Jules Verne Genootschap, 2008, pp. 13-15.

² *Cahiers du Musée Jules Verne*, no. 10, 1990, pp. 7–25, met anonieme maar nauwkeurige annotatie.

³ *Jules Verne*, ed. Pierre-André Touttain (Paris, L'Herne/Fayard, 1974).

⁴ Ik heb geprobeerd de lacunes op te vullen in *Jules Verne: The Definitive Biography* (New York, Thunder's Mouth, 2006).

Gezien de afwezigheid van bevestigende bronnen moeten wij voorzichtig te werk gaan, en ons ertoe beperken de exclusieve informatie die Verne in dit artikel geeft samen te vatten.

Centraal in de ontwikkeling van het kind stonden de zomervakanties die hij doorbracht bij zijn Uncle Prudent in het gehucht La Guerche bij het dorp Brains, vijftien kilometer ten zuidwesten van Nantes. Jules en zijn jongere broer Paul klommen in de hoogste bomen en droomden van reizen in de wuivende boomtoppen. Jules schreef zijn reisplannen op, hetgeen dus zijn eerste geschriften vormde. Hij schreef ook “invocaties, sommige zelfs op rijm, die nooit uitgegeven zullen worden, maar die zich daar, op de deining van de wind door de takken, ontvouwd als fruit of bloemen.”⁵ Zijn religieuze opvoeding had duidelijk invloed op deze delicate smeekbeden, die, gezien hun poëtische vorm, magische spreuken geweest moeten zijn, of beden om hulp om zijn lieftallige nichtjes Caroline en Marie te bekoren.

Toen ze een jaar of zeven waren huurden Jules en zijn broer Paul lekkende bootjes en leerden ze zichzelf zeilen terwijl ze de Loire op en neer ploeterden — hoewel Jules nauwelijks kon zwemmen en zijn twee oudste neven in 1836 verdronken waren. Op achtjarige leeftijd huurde Jules in zijn eentje een boot, die bij het Bineteiland of de Binetheuvel zonk. Hij was een schipbreukeling, die opgetogen de *Zwitserse Robinson* van Johann Davis Wyss (1812) nadeed. In 1840 zagen Jules en Paul voor het eerst de zee, tijdens een tocht met *Pyroscaphe n° 2* naar Saint Nazaire.

Het artikel is geschreven in een vlakke, niet dramatische stijl, die waarschijnlijk geschikt werd geacht voor de lezers van een prestigieus tijdschrift — en men kan sceptisch zijn over de details die vijftig tot zestig jaar later verteld worden. Desalniettemin staat het vol waardevolle informatie, die biografen op eigen risico genegeerd hebben: het belang van Vernes voorouders voor zijn karakter; de karakterisering van zijn vader als Parijzenaar; zijn omschrijving van zichzelf als “verlegen”; zijn eerste herinneringen, aan de straatgevechten van 1830, waarbij zijn sympathie niet naar de revolutionairen uitgaat; Oom Prudent’s beroep van “scheepseigenaar”, ongetwijfeld een eufemisme voor “slavenhandelaar”; het familiehuis in Chantenay, het onderkomen dat Verne het meest getekend heeft; of zijn vroege leeservaringen, vooral de bijzonder belangrijke “maritieme romans van Fenimore Cooper”.

⁵ Een zin die aan het manuscript werd toegevoegd en later weer verwijderd.

Als men de ware Jules Verne wil leren begrijpen, en de waarheid wil onderscheiden van de legenden die zich rond zijn naam hebben opgehoopt, waarop kan men zich dan beter richten dan op dit unieke artikel?